

Uppföljning av biblioteksplanen 2019

Enligt biblioteksplanen 2019-2022 (KF 2019-02-27 § 34) ska biblioteken i Alingsås arbeta med följande fokusområden:

- **Tillgänglighet**

Folkbiblioteket (inklusive filialeran) ska vara meröppet. Därutöver ska folkbiblioteket utgöra tillgängliga mötesplatser och litterära upplevelsecentra för en bred allmänhet. Bibliotekens grundläggande syfte är att förmedla kunskap, information, främja demokrati och ge förströelse till kommunens invånare i en trivsamt och inbjudande miljö, tillhandahålla en varierad uppsättning av informationskällor, samt ett på kvalitetsmässiga grunder utvalt mediabestånd baserat på invånarnas behov och önskemål. Alingsås bibliotek bevakar utvecklingen av och tillgänglighet till e-media, både strömmande och i textform för största möjliga kvalitativa utbud till lägsta kostnad. Särskilda satsningar genomförs i syfte att minska det digitala utanförskapet.

- **Brett utbud samt fokus på barn och unga**

Folkbibliotekets verksamhet och innehåll skall kännas meningsfullt, överraskande och aktuellt för flertalet alingsåsare, samtidigt som prioriterade målgrupper ska stimuleras särskilt till deltagande.

Biblioteken ska utveckla konkreta strategier för att nå en större bredd av föräldrar med ett särskilt fokus på föräldrar med barn som har ett annat modersmål än svenska. Folkbiblioteket ska rikta särskilda resurser till gruppen barn och unga.

- **Stöd i ett livslångt lärande**

Kulturhuset ska tillsammans med *Utbildningens hus* arbeta för att nå vuxenstuderanden på alla nivåer med anpassad biblioteksverksamhet. Gymnasiebiblioteket ska erbjuda litteratur- och databasservice även till vuxenstuderande elever. Fjärrlån och kopiareserveringar administreras genom folkbiblioteken.

- **Rätten till ett språk**

Förskolan har en viktig roll att spela för att skapa en god språklig start i ett barns liv. Tidiga insatser i förskolan kan stärka ett barns språkutveckling och i förlängningen främja ett barns läsförmåga. Förskolan och folkbiblioteket utvecklar samverkansformer i syfte att främja språkutveckling och läsmotivation för de yngsta barnen.

- **Skolbiblioteken - en pedagogisk resurs**

Skolbibliotekens övergripande mål är att vara ett stöd för eleverna i deras måluppfyllelse. Skolbiblioteken ska vara en tydlig del av skolans pedagogiska vision framförallt vad gäller medie- och informationskunnighet såsom källkritik och informationssökning. Skolbiblioteket är till för alla elever och ungdomar som vistas på skolan oavsett program, skolform eller annan verksamhet så som exempelvis det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). I skolans digitaliseringsar-

bete är skolbiblioteket en viktig del där "Arena för lärande" ska samla och tillgängliggöra digitala resurser. Likt folkbiblioteket har skolbiblioteken ett läsfrämjande uppdrag där biblioteket ska erbjuda litteratur anpassad till de olika målgrupperna.

Under 2019 har kultur- och fritidförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen arbetat med att implementera biblioteksplanen och nedan följer en redogörelse av detta arbete.

Tillgänglighet

Inom ramen för detta fokusområden har låntagarna vid folkbiblioteket under året fått möjlighet att strömma ljudböcker till sina mobila enheter, något som tidigare bara kunnat laddats ner på plats i biblioteket. Antalet lån för både e-böcker och e-ljudböcker har ökat jämfört med tidigare år. Under perioden juni-augusti steg utlåningen av dessa medier med 20% jämfört med tidigare år. Med hjälp av statliga medel från Kulturrådet har särskilda utbildningsinsatser gällande ny teknik för att minska det digitala utanförskapet genomförts. Detta projekt löper på fram till sommaren 2020.

Under året har bibliotekets filialer i Ingared och Sollebrunn utvecklats då lokalerna genomgått renovering för att bli mer ändamålsenliga samt välkomnande. I Ingared har därutöver nya möbler och boktråg köpts in till barnavdelningen. Under våren har kultur- och utbildningsnämnden också investerat i att tillgängliggöra och modernisera lokalerna i Sollebrunns bibliotek så att programverksamhet och föreläsningar kan hållas där.

Brett utbud samt fokus på barn och unga

Gruppen barn och unga är en prioriterade målgrupp för folkbiblioteket. Ett särskilt fokus ligger på att nå föräldrar med barn som har ett annat modersmål än svenska. Tillsammans med andra aktörer så som kultur- och utbildningsförvaltningens integrationsenhet, Irakiska föreningen för kvinnor och barn samt Röda Korset har biblioteket utvecklat ett samarbete för att nå ut med sin verksamhet till målgruppen. Aktiviteter som sagoläsning på arabiska, programutbud med inslag av musik på arabiska och språkcaféer är exempel på aktiviteter. Därutöver har folkbiblioteket fler läsfrämjande aktiviteter:

- Tillsammans med barnhälsovården (BVC) i Västra Götalandsregionen arrangerar barnbibliotekarierna BVC-träffar som riktat sig till föräldrar för ökad medvetenhet kring språkutveckling. Under första halvåret ägde sex träffar rum där 108 föräldrar och barn deltog.
- Bibliotekarierna samverkan också med barn- och ungdomsförvaltningen genom att besöka förskolans föräldramöten och upprätta kapprumsbiblioteket på utvalda förskolor.
- Varje år delar biblioteket ut en bokgåva till småbarnsföräldrar med barn i olika åldrar.
- Biblioteken introducerar varje år sin verksamhet för elever som går i förskoleklass. Därutöver bjuds skolklasser i årskurserna 2, 4 och 6 in för särskilda bibli-

oteksvisningar där också den senaste litteraturen som är lämplig för respektive åldersgrupp presenteras. Även läsfrämjande aktiviteter under skolloven har genomförts.

Stöd i ett livslångt lärande

Folkbiblioteket samarbetar med integrationsavdelningen och Campus vuxenutbildning, bland annat med elever som studerar vid SFI. Därmed når biblioteket ut till vuxenstuderande. De vuxenstuderande på både gymnasie- och eftergymnasial nivå kan göra beställningar av artikelkopior samt rekvirera litteratur från andra bibliotek via så kallade fjärrlån. Under perioden har över sjuhundra titlar lånats in från andra biblioteket.

Bibliotekarierna i Alingsås deltar också i en nationell digital referenstjänst kallad "Bibblan svarar" dit allmänheten och skolelever kan vända sig med frågor.

Rätten till ett språk

Detta fokusområde riktar sig till det allra minsta barnen och tidiga insatser för att skapa språkutveckling. Under hösten 2019 kommer kultur- och utbildningsförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen att starta ett samarbete i Noltorpsområdet i syfte att lyfta språkutveckling och läsning på förskolorna och i skolan. I samarbetet kommer fokus ligga på kapprumsbibliotek, skolbibliotek samt hitta arbetsformer och samarbetspartners för att nå barn och elever främst med annat språk än svenska som modersmål.

Folkbiblioteket har anordnat inspirationsträff för förskolelärare i syfte att belysa vikten av läsning och sagostunder. Vid denna träff gav barnbibliotekarierna tips på ny litteratur och hur sagoberättandet kan levandegöras med hjälp av olika föremål.

Enligt förskolans läroplan (Lpfö 18) ska förskolan arbeta med att stimulera barns språkutveckling. I läroplanen poängteras också att barnen ska ha rätt till alla sin språk vilket sätter fokus på stödet till flerspråkiga barns språkutveckling. Mot bakgrund av detta arbetar flera förskolor med språkutvecklande insatser som en del i sitt utvecklingsarbete. Som ett led i detta har samtliga förskolor påbörjat insatser med att öka tillgången till både fysiska och digitala böcker. Fler av dessa böcker kommer att utgöras av så kallade tvillingböcker vilka är två exemplar av samma bok men på två olika språk vilka ska öka flerspråkiga barns läsförståelse.

Den statliga myndigheten Kulturrådet arbetar med ett särskilt uppdrag från regeringen avseende läsfrämjande insatser i förskolan. Som en del av detta uppdrag delade Kulturrådet under våren 2019 ut gratis böcker till landets förskolor. De böcker som delades ut togs fram av sakkunniga och har bland annat tagit hänsyn till barns olika förutsättningar och innehåller titlar inom olika genrer och språk. Till satsningen fick förskolorna också en handledning om högläsning och annan läsfrämjande varsamhet i förskolan. Även ett informationsmaterial till föräldrar som högläsningens betydelse och hur en för barnen språkutvecklande högläsning kan gå till har delats ut till förskolorna. Under året har kommunens förskolor deltagit i denna insats.

Skolbibliotek – en pedagogisk resurs

Skolbiblioteket vid Alströmergymnasiet har under året startat ett läsfrämjande projekt med gymnasiesärskolan som inkluderar boktips och högläsning av lättläst litteratur.

Genom satsningen "bokstödet" erbjuder skolbiblioteket vid Alströmer studiestöd där elever kan få stöd i sitt skolarbete. Skolbibliotekarien vid skolbiblioteket erbjuder också elever i årskurs tre sökhandledning i samband med att gymnasiearbetet skrivs.

Flera digitala resurser, som artikeldatabaserna *Mediearkivet* och Artikelsök, har tillgängliggjorts för gymnasiets elever och personal på den digitala plattformen "Arena för lärande". För närvarande pågår ett arbete med att undervisa lärare och elever i hur de använder dessa tjänster. Gymnasiebibliotekarien har också tillsammans med en lärare inlett ett projekt som handlar om näthet och källkritik där målet är att besöka alla elever i årskurs två.

Inom grundskolan finns olika utvecklade skolbibliotek där en eller flera lärare på varje skola ansvarar för att uppdatera och välja ut lämplig litteratur till skolbiblioteket. I skolans uppdrag ligger att skapa en bred undervisning för att bättre kunna möta elevernas olika förutsättningar. Eleverna har tillgång till inlästa läromedel. De elever som behöver skönlitterära böcker upplästa får via folkbiblioteket eller via sitt skolbiblioteket, tillgång till tjänsten Legimus (från Myndigheten för tillgängliga medier). Både inlästa läromedel och tjänsten Legimus börjar bli ett vanligt inslag i undervisningen och är en del av skolans uppdrag i att utveckla tillgängliga lärmiljöer för alla elever.

Skolbiblioteken spelar en viktig roll i att stärka elevernas digitala kompetens vilket man tillsammans med alla pedagoger på skolan ansvarar för. För att ge förutsättningar för att förstå digitaliseringens komplexitet och för att undervisningen ska bygga på hur det faktiskt fungerar så kommer grundskolans pedagoger under hösten att delta vid en föreläsning på temat "Skolan i en digital omvärld" vilken hålls av Anders Thoresson.

Biblioteksråd

Enligt biblioteksplanen ska ett biblioteksråd finnas där kultur- och utbildningsnämnden och barn- och ungdomsnämnden ska samverka i övergripande biblioteksfrågor med utgångspunkt i den gemensamt framtagna biblioteksplanen. Representanter till rådet utses av respektive förvaltningen. Under de första nio månaderna har tre biblioteksråd ägt rum.